

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی اردبیل

دانشکده پزشکی

پایان نامه

جهت دریافت درجه دکترای حرفه ای پزشکی

موضوع:

بررسی علل وعوامل مسمومیت های حاد بالغین منجر به بستری
در بیمارستان امام خمینی اردبیل از اول فروردین ماه ۱۳۸۴ تا آخر
اسفند ماه ۱۳۸۷

استاد راهنما:

دکتر اسماعیل فرزانه

استاد مشاور:

دکتر سعید صادقیه اهری

نگارش:

علی قربان زاده

شماره پایان نامه:

دی ۸۹

تقدیم به :

پدرم؛ که با قامتی استوار در برابر طوفان حوادث زندگی، همواره پشتیبانم بوده و هست...

استوار باد.

مادرم؛ که شمع وجودش را برای بالندگیم افروخت...

پاینده باد.

اساتید ارجمندم؛ که با گرمی وجود خویش شکوفه های علم و ایمان را در وجودم به بار نشانند...

سر بر آستانشان می سایم.

تقدیم به :

بیماران ، دردآشنایان چشم به راه ، به امید

مرهمی برای آلامشان...

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	فصل اول تعاریف و اهداف
-۱	۱-۱
۲	۱. مقدمه.....
۳	۱-۲. تعریف واژه ها.....
۶	۱-۳. اهداف طرح.....
	فصل دوم بررسی متون
۹	۲-۱. قدرت سموم.....
۹	۲-۲. زمان تماس و مسمومیت.....
۱۰	۲-۳. مسمومیت های کشنده (Fatal poisoning).....
۱۱	۲-۴. راههای ورود سم به بدن.....
۱۲	۲-۵. سرنوشت سموم در بدن.....
۱۳	۲-۶. تشخیص.....
۱۵	۲-۶-۱. شدت مسمومیت ناشی از مواد محرک و تضعف و محرومیت دارو.....
۱۹	۲-۶-۲. بررسی رادیو لوژیک.....
۱۹	۲-۶-۳. آنالیز سم شناسی.....
۱۹	۲-۶-۴. پاسخ به آنتی دوت ها.....
-۲	۲-۷
۲۰	۷. درمان.....

- ۲۰-۱-۷-۲ مدیریت مسمومیت ها.....
- ۲۱-۲-۷-۲ اصول کلی.....
- ۲۳-۳-۷-۲ اقدامات حمایتی.....
- ۲۶-۴-۷-۲ جلوگیری از جذب سم.....
- ۲۶-۱-۴-۷-۲ آلودگی زدایی از دستگاه گوارش.....
- ۲۹-۲-۴-۷-۲ آلودگی زدایی سایر جایگاهها.....
- ۳۰-۳-۴-۷-۲ دیورز فشاری و تغییر PH ادراری.....
- ۳۰-۴-۴-۷-۲ حذف خارج بدنی.....
- ۳۱-۵-۴-۷-۲ تجویز آنتی دوت.....
- ۳۱-۵-۷-۲ جلوگیری از مواجهه مجدد.....
- ۳۱-۶-۷-۲ مطالعات انجام شده در ایران و خارج.....

فصل سوم مواد و روشها

- ۴۰-۱-۳ نوع مطالعه.....
- ۴۰-۲-۳ جامعه آماری و حجم نمونه.....
- ۴۰-۳-۳ روش استخراج اطلاعات.....
- ۴۱-۴-۳ ملاحظات اخلاقی.....

فصل چهارم نتایج

- ۴۳-۱-۴ نتایج.....
- جداول توزیع فراوانی مسمومین بر حسب عامل و علت مسمومیت، جنسیت، تاهل، محل زندگی، سن،
- پیش آگهی، زمان مراجعه.....

فصل پنجم بحث و نتیجه گیری

۱-۵. بحث و نتیجه گیری..... ۷۹

۲-۵. محدودیت های پژوهش..... ۸۳

۳-۵. پیشنهادات..... ۸۴

خلاصه انگلیسی..... ۸۵

منابع..... ۸۶

بررسی علل و عوامل مسمومیت های حاد بالغین منجر به بستری در بیمارستان امام خمینی اردبیل

چکیده فارسی

زمینه و هدف: مسمومیت یکی از عمده ترین مشکلات بهداشت عمومی است و از شایعترین علل مراجعه به اورژانس ها و یکی از فوریت‌های پزشکی می باشد تشخیص صحیح و زودهنگام مسمومیت و درمان مناسب آن می تواند حیاتی باشد و آگاهی از الگوی کلی مسمومیت در هر منطقه جغرافیایی کمک فراوانی به این امر می کند برآن شدیم تا طی یک مطالعه موارد مسمومیت های حاد در بالغین بستری شده در بیمارستان امام خمینی اردبیل را بررسی کرد تا بتوانیم با تعیین الگوی مسمومیت ها، در این ناحیه جهت تشخیص زودهنگام و کنترل مسمومیت، متعاقبا کاهش مرگ و میر ناشی از آن اطلاعاتی پیرامون مسمومیت و انواع آن در دسترس داشته باشیم.

روش کار: این تحقیق به روش مطالعه داده های موجود (Existing Data study) بوده و بر این اساس اطلاعات لازم از پرونده های افرادی که به علت مسمومیت های مختلف دارویی و شیمیایی به این مرکز مراجعه کرده اند و بستری شده اند جمع آوری گردیده است اطلاعات بدست آمده در فرم های مخصوص جمع آوری و پس از تجزیه و تحلیل، پارامترهای مختلفی از جمله سن، جنس، وضعیت تاهل، عامل و علت مسمومیت، زمان مراجعه و محل زندگی مشخص گردیده است .

یافته ها: نتایج بدست آمده نشان می دهد که از تعداد ۲۸۵۲ بیمار مسموم ۱۰۶ نفر بر اثر شدت عوارض حاصله فوت کرده اند. از این تعداد مردان ۵۶/۸٪ نسبت به زنان با ۴۳/۲٪ بیشترین تعداد مسمومین را به خود اختصاص داده اند . ۵۶/۹۷٪ مردان، مجرد و ۴۳/۰۲٪ متأهل بودند از بین زنان ۵۸/۸۴٪ مجرد و ۴۱/۱۵٪ متأهل بودند، اغلب موارد شهر نشین ۷۶/۸٪ بودند. ۶۶/۵۳٪ به علت خود کشی، ۵/۰۱٪ به

علت تصادفی و ۲۸/۴۵٪ به دلایل نامشخص مسموم شده بودند سنین ۲۰ تا ۳۰ سال با ۵۲/۳٪ بیشترین تعداد را شامل می شدند بیشترین سموم مصرفی به ترتیب ترامادول، بنزو دیازپین ها، استامینوفن و Non Analgesics، ارگانوفسفاتها، اپیوئیدها، اسید و بازها، TCA ها و در درجات بعدی سایر دارو ها و مواد شیمیایی قرار داشت. بیشترین عامل فوت به ترتیب اپیوئیدها ۳۱/۱۳٪، فسفید آلومینیوم (قرص برنج) ۲۵/۴۷٪ و ارگانوفسفاتها ۱۳/۲٪ می باشد بیشترین داروی مصرفی که قصد خود کشی استفاده شده است بنزو دیازپین ها ۱۹/۹۷٪ و به دنبال آن به ترتیب ترامادول، استامینوفن و Non Analgesics، ارگانوفسفاتها و سایر دارو ها و مواد شیمیایی است.

اکثر مسمومین ۴۴/۷٪ بین ساعات ۲۰ تا ۲ به بیمارستان مراجعه کرده اند.

نتیجه گیری: نتایج نشان دهنده افزایش میزان مسمومیت با ترامادول و بنزو دیازپین ها و از سوی دیگر بیشترین عامل فوت ناشی از اپیوئیدها، فسفید آلومینیوم و ارگانوفسفره ها در استان اردبیل است. به نظر می رسد بالا بودن میزان مسمومیت و فوت ناشی از موارد نام برده، ناشی از آسان بودن امکان دسترسی به آنها می باشد.

کلمات کلیدی: مسمومیت های حاد دارویی و شیمیایی، خود کشی، سم

فصل اول

سالانه حدود ۵ میلیون تماس با سموم در آمریکا صورت می گیرد (۱). بیشترین این تماس ها که به طور اتفاقی و حاد هستند، با یک ترکیب و در خانه ها اتفاق می افتند. تماس های اتفاقی عمدتاً در بچه های زیر ۶ سال سن دیده می شود. داروها مسئول ۴۷٪ تماس ها بوده و ۸۴٪ مسمومیت های دارویی جدی و کشنده هستند (۲). تماس های تصادفی عمدتاً ناشی از استفاده نامناسب از عوامل شیمیایی در محل کار، نداشتن برچسب مناسب بر روی مواد، اشتباه خواندن برچسب ها، اشتباه گرفتن ترکیب با هم، نداشتن برچسب، خطاهای تنظیم دوز به وسیله پرستاران، والدین، داروسازان، پزشکان و بیماران سالمند می باشند. اقدام به خودکشی شایع ترین دلیل مسمومیت های عمدی است. در حدود ۵٪ تماس ها نیاز به بستری شدن دارند. همچنین تا ۳۰ درصد پذیرش بخش های روان پزشکی مربوط به مسمومیت به قصد خودکشی یا **Overdose** عمدی است. به طور کلی مرگ و میر پایین است و حدود ۰/۴٪ همه تماس ها را تشکیل می دهد. البته در بیماران بستری در بیمارستان که خودکشی کرده اند به ۱ تا ۲ درصد می رسد. بعضی از داروها به طور کلی مسئولیت بیشتری را در ایجاد مرگ و میر در مسمومیت های دارویی از آن خود کرده اند. یکی از این داروها استامینوفن است که در بعضی از کشورها مثل انگلستان، عامل اصلی مرگ و میر تلقی می شود. به هر حال استفاده وسیع از مواد دارویی و شیمیایی می توانند تهدید جدی برای سلامتی افراد در جامعه باشند. این مسئله ناشی از مصرف فراوان آن ها چه به عنوان داروها، مصارف صنعتی، عوامل کشاورزی و نیز محیط زیستی می باشد (۳-۵).

در سال ۱۹۹۵، نشان داده شد که داروها سومین عامل مهم مسمومیت های منجر به مرگ در آمریکا بوده اند. مسمومیت ناشی از داروها مهم ترین عامل مرگ در آمریکا بوده اند. مسمومیت ناشی از داروها مهم ترین